
Kde domov můj. Ema Destinnová v přednášce Letní školy slovanských studií

Přednášku PhDr. Jiřího Hasila „Česká operní diva Ema Destinnová a její český osud“ si účastníci letošní 54. Letní školy slovanských studií mohli vyslechnout dříve, než bylo původně plánováno. A tak na ty, kteří si přišli poslechnout Prof. Arnošta Lustíga a jeho povídání o literatuře, čekalo neplánované, ale milé sluchové překvapení v podobě tak zvaného „šumáku,“ operní nahrávky s hlasem Emy Destinnové, původně natočené na standardní gramofonové desky, dnes na CD. Ale ani přepsání originálu na moderní nosič nesmazal kouzlo starých časů, kdy se zvuková technika sotva narodila, a už vůbec ne velkolepost hlasu, jemuž podobný se od té doby v operním světě nenašel.

Život výjimečné operní pěvkyně Emy Destinnové (1878–1930) by vydal na víc než jeden román. Nejprve Zlatou kapličkou odmítnutá začínající zpěvačka, bezprostředně poté první dáma berlínské opery, newyorské MET, kde ztvárnila 80 rolí, londýnské Covent Garden, jen tam zpívala ve 231 představeních, a dalších předních operních domů Evropy a zámoří; miláček publika i panovnických dvorů, nejlépe placená pěvkyně své doby, dáma svěhlavá, extravagantní a nezávislá, neústupná propagátorka české operní hudby a přesvědčená vlastenka, která se kvůli svému nadšenému češství poněkud naivně zapletla s protirakouským odbojem. V dějinách hudby tak trochu zastupuje samotnou múzu, neboť byla inspirátorkou skladatelů a literátů, kteří pro ni komponovali své opery a psali a překládali libreta, muži v ní viděli uměleckou osobnost a krásnou ženu, o kterou se ucházeli Arturo Toscanini i Enrico Causo; ona sama pomáhala růstu dalších ke hvězdné kariéře – byla svědkem dirigentských a skladatelských začátků Gustava Mahlera, skladatelské dráhy Richarda Strausse a dalších, jejichž jména jsou ve světě klasické hudby stále živá.

Tahle strmá cesta vzhůru jednou musela dosáhnout svého vrcholu, pak zákonitě nastal v osobním životě i kariéře Emy Destinnové sestup, který zastavila až smrt. Internace ve svém sídle na panství ve Stráži nad Nežárkou, zákaz umělecké činnosti, finanční problémy, úpadek spojený s dražbou majetku a sbírek cenných předmětů, obstrukce úřadů, které neprestaly ani po intervencích ze zahraničí, a nakonec několikerý neúspěšný pokus o umělecký come back. Doba ale už byla jiná a měla jiné zájmy – film a rozvíjející se kult filmových herců a hereček - a také v operním světě mezitím zazářily nové pěvecké hvězdy. Ema Destinnová v ústraní komponuje, píše básně a romány, překládá libreta; poslední pěvecký koncert se uskutečnil v roce 1928 v Paříži, posledním pódiem na domácí půdě bylo předměstské kino Aero. Její osud uzavírá okázale velkolepý pohřeb, zorganizovaný českými úřady s máslem na hlavě. Pochována je na Vyšehradě. Hlas Emy Destinnové, krásně zbarvený s neuvěřitelným rozsahem od altových poloh po koloraturní soprán, vždy přirozeně zvučný, jistý a muzikální je zaznamenán na 231 deskách natočených před 1. světovou válkou a obtož i dnes po 100 letech. Velké umění prostě neumírá.

PhDr. Jiří Hasil

Jiří Hasil se ale na životních osudech Emy Destinové snažil zahraničním studentům rozkrýt ještě něco dalšího - určitý rys české povahy, který zapírá, že čeští umělci musí před úřední mocí ať už rakouskou, prvorepublikově českou, okupačně německou i později komunisticky česko- sovětskou neustále vysvětlovat svůj vztah k české státnosti a státní moci: Václav Talich, Bohuslav Martinů, Milan Kundera a další. Těžko říct, jak s touto informací zahraniční studenti naloží, možná ale i oni najdou ve své vlasti podobné příklady, o které není v žádné době, v žádném národě a v žádném státním uspořádání nouze.
(Marie Kohoutová)